

BADANIE NA TEMAT DYNAMICZNYCH NAKAZÓW BLOKUJĄCYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

ZBIÓR ORZECZNICTWA DOTYCZĄCEGO
EGZEKWOWANIA PRAW WŁASNOŚCI
INTELEKTUALNEJ

STRESZCZENIE

Niniejsze studium i zbiór orzecznictwa stanowią przegląd statycznych i dynamicznych nakazów blokujących w UE oraz badanych państwach członkowskich (BPC). Zestawienie opiera się na kwestionariuszach i porównawczym przeglądzie orzecznictwa i ram prawnych BPC.

Podstawą prawną nakazów blokujących jest art. 18 ust. 1 dyrektywy o handlu elektronicznym, art. 8 ust. 3 dyrektywy InfoSoc i art. 11 dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej. Zgodność nakazów blokujących z prawem UE została potwierdzona w szeregu wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), które również wspierają dostępność dynamicznych nakazów blokujących. Jednakże podczas gdy statyczne nakazy blokujące dostępne są we wszystkich BPC, dynamiczne nakazy blokujące nie są, a przynajmniej ich dostępność nie została jeszcze sprawdzona w sądach w niektórych badanych państwach członkowskich.

Dostępność statycznych i dynamicznych nakazów blokujących zależy w dużej mierze od właściwego **wyważenia praw i interesów** osób, których dotyczą te środki. Wyważenie to odbywa się poprzez uwzględnienie różnych praw podstawowych i ogólnej proporcjonalności tych nakazów. Ogólnie rzecz biorąc, zgodnie z doktryną „sprawiedliwej równowagi” między prawami podstawowymi statyczne i dynamiczne nakazy blokujące powinny być dostępne jedynie wtedy, gdy są one ściśle ukierunkowane na położenie kresu naruszeniom i jeżeli nie naruszają w nieproporcjonalny sposób praw podstawowych, nie nakładają na pośredników „nadmiernych obowiązków” i odnoszą się do ryzyka nadmiernego i niedostatecznego blokowania.

Wymogi, które trzeba spełnić w celu uzyskania **nakazu blokującego** różnią się w BPC. W większości BPC nadal istnieją jednak pewne wspólne ogólne wymogi i przepisy proceduralne, w tym konieczność wykazania przez posiadacza praw statusu i własności praw, dowody domniemanego naruszenia, proporcjonalność, odpowiedniość lub racjonalność wnioskowanego środka.

W większości BPC, w tym w Danii, Francji, Irlandii, we Włoszech, w Niderlandach, Hiszpanii, Szwecji i Zjednoczonym Królestwie, wydano **dynamiczne nakazy blokujące**. Jak dotąd jednak liczba dynamicznych nakazów blokujących wydanych w BPC była ograniczona. W większości BPC nie istnieje wyraźne ustawowe pojęcie dynamicznych nakazów blokujących. W związku z tym sądy wydawały dynamiczne nakazy blokujące – i definiowały ich wymogi – na podstawie rozszerzającej wykładni wcześniej istniejących norm. Niektóre BPC (Irlandia, Hiszpania i Zjednoczone Królestwo), jako podgatunek dynamicznych nakazów blokujących, udostępniły **nakazy blokujące naruszenia na żywo**, których głównym celem jest ograniczenie naruszania praw do wydarzeń (sportowych) na żywo. W innych BPC nakazy blokujące naruszenia na żywo nie są dostępne lub przynajmniej ich dostępność nie została jeszcze sprawdzona w sądzie.

Jeśli chodzi o **zakres dynamicznych nakazów blokujących**, ich przedmiot, pośredników, na których są ukierunkowane, docelowe strony internetowe, zakres czasowy i terytorialny różni się w różnym stopniu w BPC. Środki te ukierunkowane są głównie na naruszenie praw autorskich w BPC, ale wydaje się, że nie ma żadnego konkretnego ograniczenia przedmiotu, który może być objęty dynamicznym nakazem. Podobnie środki te mogą być stosowane wobec każdej strony uważanej za

pośrednika zgodnie z art. 8 ust. 3 dyrektywy InfoSoc i art. 11 dyrektywy w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, chociaż dynamiczne nakazy blokujące są zazwyczaj wydawane wobec dostawców usług dostępu do internetu w większości BPC. W większości BPC nie ma ograniczeń co do liczby stron internetowych, które można zablokować. Prawo nie reguluje dynamicznych nakazów blokujących ani czasu ich trwania w większości BPC, ale środki te mogą być ograniczone w czasie przez orzeczenia sądowe. Co do zasady nakazami można nakazać zablokowanie treści niezależnie od miejsca, w którym doszło do naruszenia, lub od lokalizacji użytkowników korzystających z dostępu do treści naruszających prawo, o ile działania te są skierowane do konsumentów i użytkowników internetu w państwach członkowskich.

W BPC nie istnieją szczegółowe przepisy proceduralne dotyczące wymogów i dopuszczalności **dowodów** w odniesieniu do statycznych i dynamicznych nakazów blokujących.

Wdrożenie nakazów blokujących koncentruje się głównie na rozwiązaniach technicznych i kosztach wdrożenia. W większości BPC nakaz określa zazwyczaj rozwiązanie techniczne, które należy zastosować. Jeżeli jednak tak nie jest, jak np. w Danii, Francji, we Włoszech, w Hiszpanii i Szwecji, sądy mogą zaproponować rozwiązania techniczne, które spełniałyby zakres nakazu. Najpowszechniejszym rozwiązaniem technicznym stosowanym poprzez nakazy blokujące w BPC jest blokowanie zarówno adresu protokołu internetowego (IP), jak i systemu nazw domen (DNS). BPC rozkładały koszty wdrożenia środków blokujących w sposób raczej niespójny. Pośrednicy ponoszą koszty wdrożenia nakazu blokującego w zdecydowanej większości BPC. W mniejszej liczbie BPC koszty mogą być dzielone między pośredników i posiadaczy praw lub mogą obciążać wyłącznie pośredników.

Działania następcze względem dynamicznych nakazów blokujących odgrywają ważną rolę w zapewnieniu skuteczności środków i ogólnego wyważenia interesów. W niektórych BPC dostępne są specjalne procedury dotyczące odnawiania, aktualizacji lub przedłużania statycznych i dynamicznych nakazów blokujących, podczas gdy w innych nie są one dostępne. W tym kontekście nie wydaje się, aby istniały szczególne różnice między przepisami proceduralnymi dotyczącymi przedłużania i aktualizowania statycznych i dynamicznych nakazów między BPC. Ponadto BPC nie dysponują żadną konkretną procedurą służącą przekształceniu statycznego nakazu blokującego w dynamiczny. Zamiast tego konieczne jest rozpoczęcie nowej procedury merytorycznej. Ponadto większość BPC przewiduje wykonanie postanowienia, grzywny i powtarzające się kary. W końcu dostępne są środki odwoławcze pozwalające zakwestionować nakazy blokujące we wszystkich badanych państwach członkowskich zgodnie z tradycyjnymi zasadami postępowania cywilnego. Te środki prawne są ogólnie dostępne dla pośredników i domniemych sprawców naruszenia, których dotyczy nakaz. W kilku BPC środki te są również dostępne dla indywidualnych użytkowników internetu lub w niektórych BPC w drodze pozwów zbiorowych.

Omawiając **ekstraterytorialny zakres nakazów** skierowanych przeciwko pośrednikom internetowym, w najnowszym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdzono, że prawo UE nie nakłada środków na skalę światową ani nie wyklucza ich stosowania. Zamiast tego to do sądów krajowych należy decyzja, czy nakazy ekstraterytorialne mogą zostać nałożone zgodnie z ich własnym wyważeniem praw podstawowych i stosowaniem norm międzynarodowych. W tym kontekście nakazy blokujące muszą być ukierunkowane i konkretne, a ich zakres terytorialny nie może wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia jego celu, zgodnie z wyważeniem praw podstawowych i z prawem międzynarodowym, w tym z doktryną współpracy międzynarodowej.

Orzecznictwo dotyczące blokowania statycznego i dynamicznego zawiera wiele przypadków występowania **powiązań prawnych** w sądach krajowych w różnych badanych państwach

członkowskich. Powiązania prawne można uznać za formę nieformalnej współpracy transgranicznej i mają miejsce wtedy, gdy sądy krajowe odwołują się do orzeczeń wydanych w innych jurysdykcjach.

Dodatkowym ważnym czynnikiem oceny dostępności, zakresu i proporcjonalności nakazu blokującego jest jego **skuteczność** w ograniczaniu naruszeń. Skuteczność nakazów blokujących zazwyczaj nie jest wyraźnie oceniana w większości BPC. Skuteczność może nie wymagać 100% powodzenia, o ile środek prawny poważnie zniechęca użytkowników internetu do dostępu do treści naruszających prawo. W niektórych jurysdykcjach skuteczność uznaje się za dodatkowy wymóg uzasadniający ukierunkowane i konkretne nakazy blokujące, które odpowiednio wyważają prawa podstawowe i nakładają proporcjonalne, nienadmierne obowiązki na dostawców usługi dostępu do internetu i innych pośredników.

Zestawienie statycznych i dynamicznych nakazów blokujących w UE i BPC pokazuje złożoną sieć różnych podejść w państwach członkowskich UE, która czasami jest trudna do rozplątania. W tym kontekście badanie to zawiera szereg kluczowych ustaleń, które mogą posłużyć za punkt odniesienia dla dalszego rozwoju polityk i praktyk w tej dziedzinie.